

ΕΝΩΜΕΝΗ ΕΥΡΩΠΗ

Η δημιουργία της Ε.Ε.

Οι μεγάλοι πόλεμοι που ξεκίνησαν από την Ευρώπη, με αποκορύφωμα το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο με τα καταστροφικά του αποτελέσματα, δημιούργησαν έντονο προβληματισμό στους λαούς της Ευρώπης : πώς θα μπορούσε να αποφευχθεί ένας παρόμοιος πόλεμος στο μέλλον; Η ενότητα θεωρήθηκε από πολλούς ως η μοναδική διαφυγή από ακραίες μορφές εθνικισμού, που είχαν καταστρέψει την ήπειρο. Έξι κράτη πήραν την πρωτοβουλία για τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής κοινότητας το 1952. Οι βασικοί στόχοι της κίνησης αυτής ήταν οι εξής:

- Ο τερματισμός των διενέξεων στην Ευρώπη, η ειρηνική συνύπαρξη των Ευρωπαϊκών κρατών και η διασφάλιση της παγκόσμιας τάξης και ασφάλειας.
- Η διατήρηση της διαφορετικότητας των λαών .
- Η κατοχύρωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η ενίσχυση και εδραίωση της δημοκρατίας, της ελευθερίας, της δικαιοσύνης, της νομιμότητας και της λαϊκής κυριαρχίας.
- Η υλική ευημερία, η οικονομική συνοχή των κρατών, η επιστημονική και τεχνολογική πρόοδος.
- Η προσήλωση στις αρχές της συνεργασίας και της αμοιβαίας κατανόησης.

Τα θεσμικά όργανα της ΕΕ περιλαμβάνουν το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο.

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (Ε.Ο.Κ.) θεμελιώθηκε με τη συνθήκη της Ρώμης (1957), με βάση τη συνθήκη του Μάαστριχτ, ενώ μετεξελίχθηκε σε Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) από το 1993. Στο πλαίσιο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης εισήγαγε ενιαίο νόμισμα, το ευρώ, που έχει υιοθετηθεί από δεκαεπτά κράτη μέλη μέχρι σήμερα. Η Ελλάδα μετέχει επίσημα στην Ε.Ο.Κ. από το 1981 και το ευρώ αποτελεί επίσημο νόμισμα της χώρας από το 2001.

Οι πολίτες των κρατών μελών της ΕΕ είναι παράλληλα και πολίτες της Ένωσης: μπορούν, μεταξύ άλλων, να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στο έδαφος των κρατών μελών, να εκλέγουν και να εκλέγονται μια φορά κάθε πέντε έτη στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, όπως και στις δημοτικές εκλογές του τόπου κατοικίας τους. Παράλληλα ο έλεγχος διαβατηρίων στα περισσότερα εσωτερικά σύνορα καταργήθηκε με τη Συμφωνία του Σένγκεν.

Α. Θετικά

Μέχρι σήμερα έχουν σημειωθεί σε αρκετά ικανοποιητικό βαθμό οι ακόλουθες επιτυχίες :

- Η ενοποίηση ενός γεωγραφικού χώρου (παγίωση συνόρων) και η διασφάλιση ενός ενιαίου οικονομικού και κοινωνικού χώρου.
- Η εδραίωση του δημοκρατικού πολιτεύματος, η ενίσχυση ενός κοινού θεσμικού πλαισίου, ενός κοινοτικού δικαίου και αντίστοιχων θεσμικών οργάνων.
- Η οικονομική βοήθεια των ασθενέστερων οικονομικά μελών μέσα από τα ταμεία συνοχής.
- Ο περιορισμός των εθνικών προκαταλήψεων.
- Οι γόνιμες πολιτιστικές ανταλλαγές.
- Η ανάληψη διπλωματικών πρωτοβουλιών σε διεθνές επίπεδο.

B. Αρνητικά

Όμως υπάρχουν προβλήματα και προκλήσεις που καλείται η Ε.Ε. να αντιμετωπίσει. Αυτά είναι τα εξής:

- Ανισότητες ανάμεσα στον πλούσιο βορρά και στο φτωχό νότο.
- Η διάσπαση της πολιτικής, κυρίως της εξωτερικής: δεν υπάρχει ενιαία πολιτική και η Ε.Ε. αδυνατεί να έχει ουσιαστικό ρόλο στην παγκόσμια σκηνή.
- Ο συγκεντρωτισμός της εξουσίας, αφού οι λαοί απομακρύνονται ολοένα και περισσότερο από τα κέντρα λήψης αποφάσεων. Επίσης η επικράτηση γραφειοκρατικών μηχανισμών εντείνει τη διαφθορά.
- Η υπονόμευση του κοινωνικού χαρακτήρα της Ε.Ε. Αυτό για παράδειγμα, διαπιστώνεται από την έξαρση της ανεργίας και τη φτώχεια: Η διαμόρφωση μιας ευρωπαϊκής κοινωνίας ιδιαίτερα ανταγωνιστικής, κυρίως σε ζητήματα εργασιακά, έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της ανεργίας, την επιδείνωση των συνθηκών εργασίας και τον κίνδυνο περιθωριοποίησης των ομάδων που δεν μπορούν να ανταποκριθούν στις σύγχρονες απαιτήσεις.
- Η ενίσχυση εθνικιστικών και ρατσιστικών τάσεων, κυρίως λόγω της μετανάστευσης, που επιφέρει τον αποκλεισμό και προκαλεί φαινόμενα εγκληματικότητας.
- Ο κίνδυνος της ευρωπαϊκής ομοιομορφίας και της αλλοίωσης της πολιτιστικής ιδιαιτερότητας και της εθνικής ταυτότητας των λαών.
- Η υπονόμευση των εθνικών κυριαρχικών δικαιωμάτων των λαών. Η επιβολή αποφάσεων που υπαγορεύονται από τα συμφέροντα των ισχυρότερων ευρωπαϊκών κρατών και οι οποίες επιφέρουν ανισότητες και κρίση στη δημοκρατία.

Τα οφέλη των κρατών-μελών από την Ε.Ε.

- Συνολικά οι ωφέλειες που απορρέουν την Ευρωπαϊκή Ένωση είναι πολλές. Μια από αυτές είναι η κατασκευή έργων υποδομής με τη βοήθεια των ευρωπαϊκών κονδυλίων και η ανάπτυξη της οικονομίας. Μπορούν και αντιμετωπίζουν από κοινού οικονομικά προβλήματα που προκύπτουν. Επίσης πολλές εταιρείες ενώνονται και δημιουργούνται άλλες που μπορούν να αντέξουν το διεθνή ανταγωνισμό. Γίνεται ελεύθερη διακίνηση προσώπων και κεφαλαίων, με αποτέλεσμα την άνοδο του βιοτικού επιπέδου των κρατών-μελών. Διαμορφώνεται μια τεράστια εσωτερική αγορά, με ενιαίο νόμισμα, που βοηθά στις μετακινήσεις, στον τουρισμό και στο εμπόριο.
- Η επικράτηση των δημοκρατικών πολιτευμάτων, η κατοχύρωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ο περιορισμός των εθνικών προκαταλήψεων, η καλλιέργεια σχέσεων φιλίας άνοιξαν το δρόμο για συνύπαρξη και συνεργασία μεταξύ των λαών της Ευρώπης.
- Η διαμόρφωση του ευρωπαϊκού πολιτισμού, που προκύπτει μέσα από την ανταλλαγή εμπειριών και τους καλλιτεχνικούς θεσμούς, συμβάλλει στη διεύρυνση των πνευματικών οριζόντων.

Προϋποθέσεις

Βασικό ζητούμενο είναι η **διατήρηση της εθνικής ταυτότητας** και της πολιτιστικής φυσιογνωμίας κάθε λαού. Κάθε λαός οφείλει να μελετά και να προστατεύει την παράδοσή του, ώστε να μην αφομοιώνεται πολιτιστικά και να προσφέρει το δικό του ιδιαίτερο τόνο στον ευρωπαϊκό πολιτισμό.

Προτάσεις αντιμετώπισης των προβλημάτων

- Αμοιβαία συνεργασία και γόνιμος διάλογος.
- Η Ευρώπη έχει χρέος να γίνει Ευρώπη της κοινωνικής πολιτικής και δικαιοσύνης. Δεν πρέπει να ξεχνά τις πρωταρχικές της αξίες, που είναι ο ανθρωπισμός, ο διάλογος, η δημοκρατία, τα δικαιώματα των μελών.
- Υποχώρηση των επί μέρους συμφερόντων των ισχυρών.

- Ισοτιμία των κρατών-μελών και ουσιαστική οικονομική ενίσχυση των ασθενέστερων μελών.
- Ενιαία εξωτερική πολιτική, που θα καταστήσει την Ε.Ε. ισχυρό παράγοντα σε παγκόσμιο επίπεδο, με απώτερους στόχους την περιβαλλοντική αναβάθμιση, την ειρήνη, την ισοκατανομή του πλούτου.
- Σεβασμός στις ιδιαιτερότητες των λαών και διαφύλαξη της ταυτότητάς τους.
- Αφύπνιση των λαών από τα Μ.Μ.Ε., την πνευματική ηγεσία και την εκπαίδευση.

Η προσφορά της Ελλάδας στην Ευρώπη

- Οπωσδήποτε η Ελλάδα δεν αποτελεί τεχνολογική δύναμη. Η χώρα μας, όμως, διαθέτει αξιόλογο επιστημονικό δυναμικό, που μπορεί να προσφέρει πολλά.
- Δεν αποτελούμε, βέβαια, οικονομική δύναμη, αλλά υπάρχουν τομείς της οικονομίας που μπορούν να αναπτυχθούν, με αξιοσημείωτα οφέλη για την ευρωπαϊκή οικονομία, όπως η ναυτιλία, ο τουρισμός, η ενέργεια.
- Από πολιτική άποψη, μπορούμε να αξιοποιήσουμε την ιδιαίτερη γεωπολιτική μας θέση και να λειτουργήσουμε ως γέφυρα, ανάμεσα στην Ευρώπη και τα Βαλκάνια και ανάμεσα στην Ευρώπη και στον Αραβικό κόσμο.
- Ο ευρωπαϊκός πολιτισμός οικοδομείται πάνω στις αξίες της πλούσιας κληρονομιάς μας, τις οποίες καλείται να προστατέψει και να υπηρετήσει η σύγχρονη Ελλάδα. Ιδιαίτερη σημασία έχει η διατήρηση της ελληνικής γλώσσας.
- Ο σύγχρονος ελληνικός πολιτισμός, λόγω της ποικιλομορφίας και της αυθεντικότητάς του, μπορεί να συμβάλλει στην ανανέωση του ευρωπαϊκού πολιτισμού.

Ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση

Στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ενοποίησης, η παιδεία έχει σημαντικό ρόλο στην καλύτερη προετοιμασία των νέων απέναντι στη νέα πραγματικότητα. Το ευρωπαϊκό σχολείο:

- Θα προσφέρει τις απαραίτητες γνώσεις στο μαθητή για τους ευρωπαϊκούς θεσμούς, τη δομή και τη λειτουργία τους, την ιστορία και τον πολιτισμό των ευρωπαϊκών λαών.
- Θα καλλιεργεί αξίες που βοηθούν στην αντιμετώπιση του ρατσισμού και του εθνικισμού, και αναπτύσσουν τη διάθεση για συνεργασία (σεβασμός του διαφορετικού, διάλογος, ισότητα).
- Θα ενισχύει πρωτοβουλίες συνεργασίας με μαθητές άλλων κρατών, είτε εξ αποστάσεως, με τη χρήση της τεχνολογίας πχ. προγράμματα e-tweening, είτε με ανταλλαγές επισκέψεων πχ. πρόγραμμα Comenius, με στόχο την ανταλλαγή ιδεών, την ανάληψη κοινής δράσης, την προβολή του πολιτισμού κλπ.
- Οφείλει να βελτιώνει το μορφωτικό επίπεδο των μαθητών και να τους προσφέρει τα κατάλληλα εφόδια που θα τους βοηθήσουν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις όχι μόνο σε εθνικό αλλά και σε ευρωπαϊκό επίπεδο (γλωσσομάθεια, νέες τεχνολογίες).
- Είναι σημαντικό να οδηγήσει τους μαθητές στην εξοικείωση με την παράδοση και τον πολιτισμό μας, προκειμένου να συνειδητοποιήσουν την αξία των ιδιαίτερων πολιτιστικών χαρακτηριστικών μας, αλλά και να καταδείξει τα στοιχεία εκείνα που συνδιαμορφώνουν την κοινή ευρωπαϊκή παράδοση.